

Kazatel: Josef Hurta

Písňe: 279, 592, 608, 290

Čtení: Ex 30, 11 – 16

Text: Mt 17, 24 – 27 *Když přišli do Kafarnaum, přistoupili k Petrovi výběrčí chrámové daně a řekli: "Váš Mistr neplatí chrámovou daň?" On řekl: "Platí!" Když přišel domů, ještě než promluvil, řekl mu Ježíš: "Co myslíš, Šimone, od koho vybírají pozemští králové poplatky a daně? Od svých synů nebo od cizích lidí?" Když odpověděl: "Od cizích", pravil mu Ježíš: "Synové jsou tedy svobodní. Ale abychom je nepohoršili, jdi k moři, hod' udiči; vytáhni rybu, která se první chytí, otevři jí ústa a najdeš peníz; ten vezmi a dej jim za mne i za sebe."*

Rozumíte tomu textu? Přihlaste se, kdo tomu nerozumíte. Já se hlásím, že tomu nerozumím. Jo, kdyby to byla pohádka o zlaté rybce, která splní tři přání, tak rozumím, že je to pohádka a v ní je možné všechno. Ale když je to příběh z evangelia?

No ale zkusme si s tím dát trochu práci a vezměme to za správný konec. Tedy ne od konce, ale od začátku:

Příběh se odehrává v Galileji. Ježíš se svými učedníky přišel do Kafarnaum, což by se dalo označit v té době jako jeho domov. Tam by měl být evidován jako plátce chrámové daně. Jak my říkáme: salárník. Jenže tady je potřeba trochu přesněji objasnit, co to ta chrámová daň vlastně byla. Velice zjednodušeně bychom mohli říci, že to je takový dar na kostel. Platba, z níž se financoval chrámový provoz v Jeruzalémě. Tedy něco jako náš salár, dar na provozní náklady sboru. Ale to není přesné. Výše chrámové daně nebyla libovolná a nebyla to jen provozní záležitost.

Platba vycházela z biblického ustanovení, které najdeme popsáno v knize Exodus ve 30. kap.: „Hospodin promluvil k Mojžíšovi: „Když budeš pořizovat soupis Izraelců povoláných do služby, dá každý při sčítání výkupné Hospodinu za svůj život. ... Bohatý nebude dávat více a nemajetný nedá méně než půl šekelu. ... Vezmeš od Izraelců obnos na smírcí oběti a věnuješ jej na službu při stanu setkávání.“

Bratři a sestry, co je tady důležité? Ta platba nemá pouze provozní charakter. Pro Izraelce měla duchovní význam. Je označena jako výkupné Hospodinu za život a je určena na smírcí oběti za hřích. Ty později vykonávali kněží v chrámu. Chrám představoval pro Izraelce Boží přítomnost, jeho milosrdenství a odpuštění. Chrám byl místem, které znamenalo: Bůh je uprostřed nás, vykupuje nás od zlého a dává nám život. A kněží nám tuto Boží přítomnost zprostředkovávají skrze svou službu.

Platit chrámovou daň byl tedy vyznavačský čin vděčnosti, kterým dotýčný dával najevo, že si váží Boží přítomnosti v chrámu a služby jeho kněží, kteří skrze obětní rituály zprostředkovávají věřícím Boží milosrdenství. Tato vděčnost se vyjadřovala prostým zaplacením daně, nikoliv její výší. Možná se nám to z dnešního hlediska zdá nespravedlivé, ale to, že platili všichni stejně, bohatý stejně jako chudý, znamenalo, že každý lidský život je před Bohem stejně hodnotný a cenný. Je to trochu jiný přístup než u našeho saláru, který spíše, než projevem víry bývá jakousi pragmatickou snahou o efektivní fungování církve. U chrámové daně šlo ale krom toho o výraz pokory, že jsme před Bohem jenom dlužníky, a o vyjádření vděčnosti za Boží přízeň, za jeho přítomnost v chrámu, vyjádření vděčnosti za život, za Boží milosrdenství a odpuštění.

Když se tedy výběrčí chrámové daně v Kafarnaum ptají Petra, zda Ježíš platí na chrám, je to zároveň otázka na jeho zbožnost, pokoru, víru, a na to, zda uznává chrámovou bohoslužbu a kněžskou obětní praxi podle Mojžíšových předpisů.

Petr byl otázkou zjevně zaskočen a bez rozmyšlení téměř dotčeně vyhrkne: „Platí! Samozřejmě, že platí, náš Mistr není žádný povrchní věřící, on to s Bohem myslí upřímně! A je vděčný za provoz chrámu, kde nám kněží zprostředkovávají Boží milost.“

Petr to možná takto řekl jen v jakési sebeobraně. Je totiž možné, že jeruzalémský chrám byl pro něj přece jen příliš vzdálený, protože Petr spolu s učedníky zažívali Boží přítomnost i mimo Jeruzalém, jen tak osobně s Ježíšem. To byla pro ně ta pravá Boží přítomnost. Ježíš sám pro ně představoval setkání s Bohem. Představa, že si zaplatím, aby mě před Bohem zastupoval nějaký kněz se pro učedníky stávala v Ježíšově přítomnosti irelevantní. Vždyť s Ježíšem se cítíme jako Boží rodina kdekoli jsme. Proč platit za to, abych se nechal před Bohem zastupovat, když s ním mohu být ve vztahu napřímo. Vždyť Ježíš pro nás představuje Boží přítomnost více než jeruzalémský chrám. Ježíš sám jednou řekl: „Pravím vám, že zde je víc než chrám.“ Ježíš učil své učedníky říkat Bohu Abba, táto. Děti přece neplatí za to, aby mohly být v přítomnosti svého otce. Ten, kdo patří do rodiny, za to neplatí. Prostě se tam narodí. Ano, může a má od určitého věku přispívat na

provoz domácnosti. To jistě. I chrámová daň se platila až od dvaceti let. Ale že by po mě otec chtěl platbu za to, že mi dal život a že jsem jeho dítě? Mám vykoupit svůj život u vlastního otce? Penězi se to přece vyvážit nedá.

Nevíme, jaké myšlenky se honily Petrovi hlavou, když přišel domů. Ježíš ale téma okamžitě otevřel: „Co myslíš, Šimone, od koho vybírají pozemští králové poplatky a daně? Od svých synů nebo od cizích lidí?“ Když odpověděl: „Od cizích“, pravil mu Ježíš: „Synové jsou tedy svobodní.“

Ježíšova odpověď Petrovi je jasná: Stát se Božím dítětem, to si nelze zaplatit. Příslušnost do Boží rodiny nemůže být podmíněna tím, zda platím chrámovou daň nebo ne. Od toho jsme jako Boží děti svobodní. To platí dodnes.

Nicméně, jak bylo řečeno na začátku, chrámová praxe vycházela z Mojžíšova zákona. A Ježíš nepřišel zákon zrušit, nýbrž naplnit. A to tak, že on sám dal výkupné za život všech lidí. V bibli čteme, že Ježíš sám zaplatil svým životem jako smírcí obět' za naše hříchy. Není to tak, že my jsme si zamilovali Boha a platíme si či dokonce uplácíme jeho lásku a přízeň, ale že on si zamiloval nás a on poslal svého Syna jako obět' smíření za naše hříchy. To je ten paradox křesťanství, že Bůh obětuje obět' lidem, a ne lidé Bohu. Ježíšovým ukřižováním zcela pozbývá na významu chrámová obětní praxe.

Všem, kdo si zakládají na své obětavosti, na své náboženské horlivosti, na své zbožnosti, přináší Ježíšova smrt pohoršení. Jeho kříž nám totiž říká: Ne, nejste dost dobří, abyste si zasloužili nebe. Někdo za vás musel zaplatit daleko vyšší cenu. Nekoupíte si za sebe žádnou obět'. Ta je příliš drahá. Nespátříš království Boží, dokud nepřijmeš, že na to nemáš. Bez oběti Ježíše Krista je to marná snaha. K Boží milosti člověk nemůže dojít vlastním úsilím, vlastní zásluhou, obdivuhodnou zbožností ani vysokou obětavostí, ale jen takřkajíc jako slepý k houslím. Jako když velbloud projde uchem jehly. Nebo jako když kupec náhle objeví vzácnou perlu. Nebo jako když rybář najde peníz v ústech první ryby, kterou chytne. Je to prostě zázrak. Vykoupit svůj život vlastní zásluhou je prakticky nemožné. Tak nemožné, jako platit církev pomocí zlaté rybky. A vlastně spíš než jako zázrak, to Ježíš vypráví jako vtip: „Jo, možná, když půjdeš k moři, hodíš udici, vytáhneš rybu, a hned ta první, která se chytí bude mít v ústech statér, čili přesně dvě dvojdrachmy, tak pak můžeš zaplatit za mě i z ta sebe. Ale jaká je pravděpodobnost něčeho takového, to posuďte sami. Pokud se ti to podaří, proč ne. Ale je to marná snaha. Ovšem na druhou stranu, snaha se vždycky cení a tou zbožné lidi nepohoršíš.“

Milí přátelé, opravdu nevím, zda jsem tomu biblickému textu porozuměl. Ale vzal jsem si z toho alespoň následující:

Ve starozákonní době připomínala platba na chrámový provoz každému Izraelci potřebu vykoupení z hříchů, k čemuž sloužily neustále se opakující smírcí oběti v chrámě, vykonávané knězem. Ale Ježíš Kristus přišel a sám se za naše hříchy obětoval, abychom skrze víru poznali Boží lásku a žili v Boží přítomnosti jako děti nebeského Otce.

Řečeno prozaicky a bez zbožných frází: Víra v Krista nemusí být náboženstvím tajemných obřadů a mystických rituálů, nýbrž prostě jen svobodnou radostí z Boží přítomnosti a lásky v obyčejném, běžném životě. Chápu, že pro některé věřící je zbožnost především kostelní záležitostí. Ale bez osobního vztahu s Ježíšem Kristem je pro mě takové církevnictví nepotřebné. Jak říká apoštol Pavel: „To, že jsem poznal Ježíše, svého Pána, je mi nade všecko. Pro něho jsem všecko ostatní odepsal a pokládám to za nic, abych získal Krista a nalezen byl v něm nikoli s vlastní spravedlností, která je ze zákona, ale s tou, která je z víry v Krista.“

Modlitba: *Pane Ježíši Kriste, ty jsi přinesl obět' nejvyšší. Nikdo si necení lidský život výše než ten, kdo jej sám položí za druhé. Ty jsi nás osvobodil od marného lidského úsilí o vlastní spásu a zjevil jsi nám lásku nebeského Otce, kterou smíme bezprostředně prožívat ve tvé přítomnosti a v Duchu svatém. Amen.*

Přímlovná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, vyslyš naše modlitby za obětavé lidi, kteří oběťují své životy, abychom my mohli žít. Zachraň k životu věčnému ty, kteří ztrácejí život pro nenávisť nepřátel. Modleme se za pokoj a mír ve světě. Modleme se za tvůj zásah ve prospěch života všech lidí a celého tvého stvoření. Prosíme za to, aby se křesťané celého světa sjednotili v lásce, odpovědnosti, odvaže i radostné vytrvalosti. Pane, nejsme schopni uzdravit tento svět, ale prosíme, uzdrav ty sám svým slovem nemocnou společnost, zraněné vztahy, nepřátelské postoje a usmíř se sebou ty, kdo se proti tobě bouří. Pane Ježíši Kriste, ty jsi přinesl obět' smíření za naše viny a odpustil jsi nám naše provinění ještě když jsme byli nevěřící. Proto i my chceme odpustit těm, kdo o naše odpuštění nestojí a sami nám neodpouštějí. Smiluj se, Pane Ježíši, nad světem, který před tebou nekleká a neklaní se ti. Ale my věříme, že vládneš všemu, protože nebeský Otec ti svěřil vládu nad všemi mocnostmi a panstvy. Amen.*